

Årsmöte och provning
Last Great Malts 13 mars 2016

Aultmore 12år - 46 %
Aberfeldy 12år - 40 %
Aberfeldy 21år - 40 %
Craigellachie 13 år - 46%
Craigellachie 17 år - 46 %
Craigellachie 19 år - 46 %

Våren gör sina första trevande försök att tränga undan vintern lagom till Telge Whiskysällskaps årsmöte på Igelsta Gård i Östertälje.

Medlemmarna kommer in i den varma och whiskydoftande matsalen, beväpnade med årsmötesdokument och hittar sig plats vid de två dukade långborden.

Så hälsas vi välkomna av Sällskapetets President Kurt Högbom men som sedan raskt ersätts av Patrik Berg som mötesordförande, samt Jussi som dito sekreterare. Valet av justerare faller på Nils-Bertil Nilsson, verksamhetsberättelsen och inte minst balansräkningen hade Leif Edvinsson stångats hårt med i år då siffror och datorer emellanåt har en alldeles egen vilja, men tillsammans med Lars Hjärpe som sedan suttit på sin kammare och granskat med kritiskt öga hade de till slut fått ihop balansräkning och revisionsberättelsen, faktiskt så bra så styrelsen beviljas ansvarsfrihet direkt, den här gången... också. Verksamhetsplan och budget för 2016 fastställs till lätt vända för programkommittén som nu måste göra verklighet av alla våra påhitt och ambitioner.

Kort beskrivet fortsätter årsmötet med att alla i styrelsen, programkommittén och valberedningen väljs om eller sitter kvar av bara farten.

Innan någon kommer på något att anföra klubbar Patrik årets förhandlingar som avslutade.

Nu tar kvällens föreläsare Erland Gunnarsson från Bacardi över rodret å först får vi en eloge för det synnerligen effektivt avklarade årsmötet...

Vad gör Bacardi i whiskysammanhang, handlar inte de bara om romflaskor med fladdermöss på?... nej förklara Erland, för att ta det ifrån början...

John Dewar den äldre startar en anspråkslös vin och spritbutik i Perth 1846 vilket var alldeles i början av blendwhiskyns triumftåg över klotet.

Under ledning av hans två söner, den mer ordentlige John Alexander Dewar Jr som sköter affärerna på hemmaplan och brodern, visionären och säljaren Thomas Dewar utvecklas verksamheten radikalt.

Tommy är en spjuver och blir smått berömd som författare till Romble Round the Globe, en reseskildring han skriver i samband med sina resor för att gör varumärket Dewars känt, ett arbete som gör agenturen världsledande redan 1896 och familjen kommer med tiden att tillhöra en av de mest betydande whisky dynastierna i världen med verksamhet i över 200 länder.

John Dewars and sons går samman med Distillers Company 1925 som i sin tur går upp i Guinness 1986, tiden går och 1997 går Guinness samman med Grand Metropolitan och bildar dryckeskongcernen Diageo, tillsammans blir de dock allt för dominanta på en liten marknad så året därpå tvingar de amerikanska och europeiska konkurrensmyndigheterna kongcernen att sälja av en del av innehavet, därmed gör man sig av med Blend och buteljeraren John Dewar and sons med fem av sina whiskydestillerier i bagaget samt Bombay Gin, inte mindre än tjugo intressenter är med och budar, Bacardi går dock segrande ur striden och lägger upp smått hisnande 1,150 000 pund.

För Diageo är förlusten av de fem inte nämnvärt kännbar då man har blends som Johnnie Walker, Bells och J&B kvar i portföljen, värre är det att tvingas skiljas från Bombay Gin som visat en remarkabel tillväxt under de senare åren.

De nya ägarnas ambition, väl medvetna om destillatens kvalitété, är att lansera whisky från agenturens brännerier på den nu så heta och trendiga singlemarknaden men det dröjer ändå till hösten 2014 då världspremiär hålls på serien the Last Great Malts i anslutning Stockholm Beer and Whisky Festival.

L.G.M. är då resultatet av det idoga arbetet som Stephen Marshall på John Dewar and sons lagt ned för att skapa unika single malt whiskys som fram till nu varit mycket sällsynta.

I serien ingår en så länge handplockade malt whiskys från de anrika destillerierna Craigellachie, Aberfeldy och Aultmore som tidigare mestadels levererat till blendindustrin men som nu står allt stadigare på egna ben, i farstun väntar även Glen Deveron från Macduff Distillery och Royal Brackla på att bli upptagna under samlingsnamnet the Last Great Malts tack vare Stephens försorg.

Erland Gunnarsson tillträder som Whisky Ambassador i maj 2015, en tjänst svår att tacka nej till som man kan förstå.

Vi börjar provningen med det minst omskrivna destilleriet Aultmore, namnet betyder den stora bäcken på gaeliska och syftar på vattendraget Burn of Auchinderran.

Platsen i hjärtat av Spey var som så många andra i regionen ursprungligen ett tillhåll för lönnbrännare på grund av sin avskildhet och med the Foggie Moss som försåg verksamheten med prima torv och samtidigt var svårforcerad för the exciseman, området kallades ett tag för Skottlands Bermuda triangel, en massa korn kom in men ingenting kom ut... konsumtionen var således hög i grannskapet kan man förmoda.

Grundaren Alexander Edward är en upptagen man, han sätter som delägare igång bygget av Craigellachie Distillery 1891, tar över Benrinnes Distillery efter en brand och börjar återuppbyggnaden där samtidigt som han grundar det första Aultmore Distillery 1896, två år senare köper han även Oban Distillery och bildar the Company Oban and Aultmore, Glenlivet Distilleries Ltd med sig själv i full kontroll vid rodret.

1923 förvärvar John Dewar and sons Aultmore Distillery för 20 000 pund, som kuriosa kan nämnas att man då även köpt Benrinnes Distillery året innan och att Buchanan-Dewar köper Company Oban and Aultmore, Glenlivet Distilleries två år senare...

Idag finns ingenting kvar av de gamla byggnaderna på Aultmore efter att man rivit i början på 70talet och byggt ett helt nytt bränneri och lagerhusen gick samma väg 1996.

Sedan 2008 är verksamheten igång sju dagar i veckan och man producerar 3,1 miljoner liter årligen.

Den ända officiella single malten i modern tid lanseras som 12åring 2004, före det kunde man bara höra Ortsbor och fiskare från Buckie, ca 10 kilometer norr om destilleriet på kanten av Moray Firth fråga efter a nip of the Buckie Road på pubar och värdshus längs vägen, det var det hemliga namnet på Aultmores single malt vilket nu står tryckt i botten på flaskan. Helt under radarn har destilleriet dock inte varit under åren som gått då fat sålts till en mängd oberoende buteljerare. United Distillers lanserar 1992 serien Flora och Fauna samt en Cask strength destillerad 1974 säljs i serien Rare Malts Selection och Loch Fyne Whiskies buteljerade Aultmore under namnet Inverarity 10år bara för att nämna några.

Aultmore 12år
Alkohol halt 46procent
Non-cill filtered
Ingen karamellfärg
Varunummer 85568 Beställningssortimentet
Pris 479kr

Vid floden Tay är staden och semesterorten Aberfeldy belägen, omedelbart öster om byn ligger destilleriet med samma namn som bröderna Dewar grundar 1896 för att på så sett trygga tillgången på singlemalt för sina blends, och då framför allt storsäljaren Dewars White Label, 32 miljoner flaskor såldes under 2014 vilket gör den till en av de tio bäst säljande i världen.

Platsen där Aberfeldy Distillery byggs väljs ut för sin närhet till Pitilie Burn, bäcken vars vatten är av god kvalitet, ett biflöde till floden Tay som strömmar över basaltberggrund och där det sägs finnas guld, om det nu inte bara är en skräna, bra för marknadsföring, epitet som the pool of the water god och the golden dram lever alltjämnt kvar så där finns kanske ett korn av sanning.

Den viktorianska järnvägslinjen till huvudorten Perth där familjen redan har sin blend och buteljeringsfabrik är en annan betydande fördel, linjen trafikerades av ett Barclays ånglokomotiv, the Daluaine No.1.

Puggy som det kom att kallas skötte transportererna av kol och spannmål till anläggningen och förde med sig färdig whisky tillbaka troget fram till 1960talet, numer står det gröna loket, uppmålat och blankpolerat omgärdat av ett vitt staket utanför med destilleriets namn i rött på pannan, ekfat är staplade på den öppna godsvagnen som det nog kunde sätt ut då det begav sig.

Några av de ursprungliga byggnaderna används fortfarande trots moderniseringarna under 1960 och 70talet, det nya pannhuset med fyra bredhalsade stills värmda indirekt med oljebrännare är visserligen hyggligt modernt men smälter inte riktigt in med det gamla.

Vidare om utrustningen kan nämnas den datorstyrda 7,5 ton tunga mäsktunnan i rostfritt och åtta jäskar i sibirisk lärk samt ytterligare två stälkar utomhus, man producerar 23 mashes i veckan och 3,4 miljoner liter alkohol årligen

Jäsningstiden är normalt ca 50timmar men här jäser man i 70 till 85timmar och får på så sätt en påtagligare frukt och sötma... att jämföras med Kilchoman som gått ytterligare ett steg och jäser hela 100timmar, något som går att läsa mer om i referatet från bröderna Wills besök den 11e oktober förra året

Erland frågar oss vad vi får för smakintryck och flera förslag kommer, främst honung, vanilj, frukt och blommor men också aningen rök och lite vinös i husstilen... när vår föreläsare lägger till pannrum tycker vi nog att han är aningen hård, men kan hända rättvis.

Så sent som 1991 lanserade United Distillers en 15årig Aberfeldy i serien Flora och Fauna, denne ersätts senare av 12åringen med destilleriets egen etikett i gult med ekorren i bakgrunden.

Den sällsynta och numer fredade lilla kolonin av rödekorrar som lever i skogen intill blev Aberfeldys trademärk liksom bland andra, till exempel Arrans två örnar, i skrivande stund kan jag inte erinra mig att jag såg någon ekorre på den nydesignade etiketten i svart och guld, lite tråkigt kan tyckas

Att Aberfeldy är stjärnan i John Dewars and sons universum råder det ingen tvekan om, besökscentret som inrymts i det tidigare malthuset 2000 och uppgraderats 2015 kallas Dewars World of Whisky och är idag en femstjärnig attraktion som årligen tar emot 32 000 besökande.

Aberfeldy 12år
Alkohol halt 40procent
Non-cill filtered

Aberfeldy 21år
Alkohol halt 40procent
Non-cill filtered

Färgjusterad
Varunummer 436
Pris 369 kr

Färgjusterad
Varunummer 428
Pris 1049 kr

När man åkt igenom Aburlour på väg norrut utmed väg A95 straxt innan nya bron över Spey tar man höger in på väg A941 mot Dufftown, det kanske inte riktigt syns men då vet man att man är i den lilla byn med det näst intill outtalbara namnet Craigellechie.

Byn inramad av floden Spey i norr och väster där Thomas Telfords eleganta enkelspannsbro i gjutjärn med befästningstorn i båda ändar tryggar överfarten över floden sedan 1814, och det betydligt mindre vattendraget Fiddich i öster.

Bebyggelsen är traditionell med vitrappade hus så väl som grå stenasader med skorstensstock på gavlarna och brant sluttande tak, de små trädgårdarna är välansade, landskapet är i övrigt kuperat och erbjuder vackra vyer.

Ortens berömda hotell skymtas på vänster hand med sin Quaich Bar som kan erbjuda nästan 600 olika sorters whisky, många av dem unika för just det här stället.

På senare tid har Craigellachie Hotels rykte svajat betänkligt... men man får inte försjunka i grubblerier över hur arvet förvaltats över tid för då har man redan passerat destilleriet med samma namn som ligger intill vägen på vänster sida en liten bit längre fram.

Året är 1891 då Alexander Edward, nämnd tidigare, tillsammans med restless Peter Mackie påbörjar bygget av sitt nya destilleri.

Mackie hade ärvt Lagavulin Distillery av sin farbror James Logan Mackie 1889 och producerar där singlemalt till sin blend White Horse som nu var så efterfrågad att han blir tvungen att utöka verksamheten.

Även här väljer man en plats nära järnvägsstationen, det vill säga utefter den dåvarande sträckningen som sedermera lades ned 1968.

Av oklar anledning kommer inte produktionen igång för än efter att en ombyggnad vidtagits 1896 och två år senare öppnas kranarna å råsprit börjar tappas på fat.

1916 är Edward ute ur leken och Mackie and Company Distillers tar över till 100 procent, då har han sedan länge ett försäljningskontor i London men förargas allt mer över de större drakarna i branschen som enligt honom säljer ung, billig och spritig whisky som mest innehåller grain.

I Ingmar Giös utmärkta bok Skotsk single malt whisky, en resguide till 100 destillerier läser jag en historia om Mackie som säger en hel del om vem han var... något jag inte kan undanhålla er.

1922 chartrades ett tåg med 2300 fat whisky från Craiellachie till hamnen i Loussiemouth där faten lastades om på två fraktfartyg som rundade Skottlands norra udde för vidare transport till Mull of Kintyre.

Det var dåvarande ägaren Peter Mackie berömd för sin blend whisky Withe Hours som det året köpt ett lagerhus i Campeltown för sin Craigellachiewhisky.

Det specialchartrade taget gick 2 till 3 gånger dagligen i fyra dagar mellan Craigellachie och Loussiemouth.

Efter som jag varit med Ingmar vid några tillfällen då han inhämtat källmaterial till boken vet jag hur noggrann han är med alla uppgifter.

Under hela Mackies liv var han en ambassadör för kvalitetsprodukter och hans ståndpunkt var kristallklar... vad folk vill ha är lagrad whisky... många år...

Redan 1909 föreslog han en minsta lagring på tre år vilket blev lag först sextio år senare... Mackie fick aldrig uppleva detta för han gick ur tiden 1924.

Bolaget byter namn till Withe Hourse Distillers och 1927 köps det upp av Distillers Company Limited.

Ibland det som profilerar destilleriet är att man mal kornmjölet finare än andra och att man sedan har en hypermodern mäsktunna installerad 2001, med kontinuerlig hetvattenström och datorstyrda krattor och vingar som lakar ur socker och smakämnen. De åtta jäskaren är gjorda av lärk och man jäser ca 60timmar. Pannhuset från 1964 har fyra stills men man har behållit de gamla kondensatorerna så kallade Worm tubs som ger destillatet en mindre kopparkontakt vilket i sin tur gör att man får med en del orenheter i slutprodukten. Destillerifolket här hävdar att de alltid gjort arbete på sitt eget vis och med det har whiskyn härifrån beskrivits som gammaldags redan från första början... å det är nog lite i salig Mackies anda.

Även Craigellachie fanns med i United Distillers serie Flora och Fauna samt en 21årig cask strength för Craigellachie Hotel, ersättaren kom 2004 och blev då en 14åring under destilleriets egen etikett med Telfords fina gjutjärnsbro över Speys strida vatten, synd att inte den heller fick leva kvar på den nya flaskan

Craigellachie 13år
Alkohol halt 46procent
Non-cill filtered
Ingen karamellfärg
Varunummer 488
Pris 409 kr

Craigellachie 17år
Alkohol halt 46procent
Non-cill filtered
Ingen karamellfärg
Varunummer 85803 Beställningssortimentet
Pris 749 kr

Craigellachie 19år
Alkohol halt 46procent
Non-cill filtered
Ingen karamellfärg
Finns dock inte i Sverige.

Ett alternativ kan vara tappningen nedan buteljerad av Edition Spirits och importerad av vår vän Thomas Sundblom på Clydesdale AB

Craigellachie Sherry Butt 19år, 1995
Alkohol halt 54.6procent
Non-cill filtered
Ingen karamellfärg
Varunummer 87175 Beställningssortimentet
Pris 1368 kr

Säga vad man vill om hur man bearbetar malten vid whiskytillverkning, det finns säkert tusen parametrar i olika skeden av framställningen som sätter sitt avtryck i den färdiga produkten.

Alla tre destillerierna som vi provar denna aften är riktigt bra single malts, den anonyma, lite försiktigt tillbakahållna Aultmore med finstämd frukt till Aberfeldy som blommar ut i högsommarhetta med honung blomster och vanilj och slutligen Craigellachie... lika charmig som busfröet längst bak i klassen... med hela högländets smakpalett och med en markerad offnote av lakrits inbäddad i sötma och lätt rök... föroreningar när de är som bäst.

Efter den obligatoriska omröstningen medels handuppräckning för att kora kvällens bästa, lägger sig Aberfeldy 21år och Craigellachie 19år på delad förstaplats med vardera tio händer tätt följd av Craigellachie 17år med sex händer, däribland min egen hand då den i mitt tycke är ett fynd och kommer med största sannolikhet att hamna i den egna matkällaren, tyvärr är den i skrivande stund tillfälligt slut hos leverantören.

Vi tackar Erland Gunnarsson från Bacardi för en mycket kunnig och väl genomförd provning och hoppas få se honom hos oss igen framöver.

Vad som sedan följer har jag fortfarande svårt att ta in, ordförande Kurt Högbom kallar upp mig och på styrelsens och medlemmarnas vägnar föräras jag med Telge Whiskysällskaps standar. Det händer inte ofta men nu är jag mållös, tänker att jag inte riktigt gjort mig förtjänt av denna hedersbetygelse som bland andra Ingmar Giös och Nils-Bertil Nilsson fått före mig efter mångårigt och idogt arbete i sällskapet. Jag är emellertid ruskigt stolt och hedrad över denna utmärkelse, för mig är den fullt jämställd med en Oskar, och får väl då passa på att tacka er alla inklusive en inte alltid helt förstående familj för att ni står ut med dumheterna. Tänk... nu är jag ägare till ett likadant standar som legendaren Frank McHardy på Springbank Distillery har på sin trofëhylla efter ett ofredande därstädes 2005.

Vi lättar från stolarna medan glasen plockas ut och ersätts av porslin, som vanligt skämmer Anki och Bengt med personal bort oss med fantastisk mat, vin å öl samt några riktigt bra whiskyflaskor att välja emellan till kaffet.
Ett stort tack till er också för att ni alltid, med ett leende i snabba vändningar förgyller våra sittningar, mycket bra jobbat....

Ja... kvällar som dessa går alldeles för fort, tråkigt att de tio intresserade på väntelistan inte kunde beredas plats å andra sidan roligt att 35 medlemmar och gäster till sällskapet ser nöjda och glada ut när de bryter taffeln och börjar letar rätt på rockar och kappor för att trotsa marsnatten på väg hem, ibland dem en lätt rödkindad skribent med ett TWS standar i handen...

Referat: Anders Svantesson

Foto & Layout: Sten Benje